

VIRGINIA WOOLF, *Tres guinees*, Angle Editorial, 2011.

(Traducció: Marta Pessarrodona)

Així, Sir, mentre que el respectem com a persona en particular i ho palesem donant-li una guinea per gastar-la com vostè vulgui, creiem que el podem ajudar de la manera més efectiva negant-nos a entrar en la seva societat; treballant per a les nostres finalitats comunes —justícia i igualtat i llibertat per a tots els homes i dones— fora de la seva societat, no a dins.

Això, però, em dirà, si és que significa alguna cosa, pot significar tan sols que vostès, les filles dels homes amb estudis, que ens han promès realment el seu ajut, es neguen a formar part de la nostra societat per tal de crear-ne una de pròpia. I quina mena de societat es proposen fundar fora de la nostra, en cooperació amb ella, però, per tal que totes dues societats puguin treballar plegades en les nostres finalitats comunes? Aquesta és una pregunta que vostè té tot el dret a fer-nos i que nosaltres hem d'intentar respondre, per tal de justificar el nostre refús a signar el formulari que vostè ens va enviar. Dibuixem ràpidament en esbós la mena de societat que les filles dels homes amb estudis poden trobar i adherir-s'hi fora de la seva societat,

encara que amb cooperació amb les seves finalitats. En primer lloc, aquesta nova societat, el tranquil·litzarà saber-ho, no tindrà cap tresorera honorària, perquè no li caldran fons. No tindrà cap oficina, cap comitè, cap secretària; no convocarà reunions; no organitzarà congressos. Si és que ha de tenir nom, se'n podria dir la Societat de les *Outsiders*. No és pas un nom massa ressonant, té l'avantatge, però, que ordena les dades: les dades de la història, de la llei, de la biografia, fins i tot, possiblement, les dades encara ocultes de la nostra psicologia encara desconeguda. Estaria integrada per les filles dels homes amb estudis que treballarien dins de la seva pròpia classe —com, certament, poden treballar en una altra?— i amb els seus propis mètodes a favor de la llibertat, la igualtat i la pau. El seu primer deure, al qual es comprometrien no amb un jurament, perquè els juraments i cerimònies no tenen lloc en una societat que ha de ser anònima i elàstica, abans que res seria no lluitar amb armes. Això els seria fàcil de seguir, perquè en realitat, com ens informen els diaris, «la Junta Militar no té cap intenció d'obrir el reclutament d'unitats de dones.» La nació ho assegura. Seguidament, es negarien en cas de guerra a treballar en fàbriques de municions o a prendre cura dels ferits. Des de la darrera

guerra, aquestes dues activitats van recaure bàsicament en les filles dels obrers, la pressió sobre elles també seria lleugera, encara que probablement desagradable. Per altra banda, el deure següent al qual s'engatjarien és un de considerable dificultat i exigeix no sols coratge i iniciativa, ans també l'especial coneixement que té la filla de l'home amb estudis. És, ras i curt, no incitar els seus germans a la lluita o dissuadir-los-en, ans mantenir una actitud de completa indiferència. L'actitud, però, expressada pel mot «indiferència» és tan complexa i d'una importància tal que li cal una definició suplementària. La indiferència ha de tenir un ferm equilibri amb la realitat. Com que és una realitat que ella no pot comprendre quin instint l'empeny, quina glòria, quin interès, quina satisfacció viril lluitar li procura —«sense guerra no hi hauria sortida per a les qualitats virils que la lluita desenvolupa»— com que lluitar, per tant, és una característica de sexe que ella no pot compartir, per tant és un instint que ella no pot jutjar. La *outsider*, tanmateix, l'ha de deixar a ell lliure per tractar amb el seu instint, perquè cal respectar la llibertat d'opinió, en especial quan es basa en un instint que li és tan foraster a ella gràcies a segles de tradició i educació. És una distinció fonamental i instintiva sobre la qual es basarà la

indiferència. La *outsider*, però, farà que sigui el seu deure basar no merament la seva indiferència en l'instint, ans en la raó. Quan ell diu, com demostra la història que ell ha dit, i pot tornar a dir, «lluito per protegir la nostra pàtria» i així cerca aixecar l'emoció patriòtica, ella es preguntarà: «Què significa la 'nostra pàtria' per a una *outsider*?» Per decidir-ho, analitzarà el sentit de patriotisme en el seu propi cas. S'autoinformarà de la posició del seu sexe i classe en el present: quant d'«Anglaterra» de fet li pertany a ella. De les mateixes fonts s'autoinformarà de la protecció legal que les lleis li han donat en el passat i que ara li donen. I si ell afegeix que lluita per protegir el seu cos, el d'ella, ella reflexionarà sobre el grau de protecció física del qual gaudeix ara, quan els mots «Precaució contra Atacs Aëris» s'escriuen sobre parets en blanc. I si ell diu que la lluita és per protegir Anglaterra del domini estranger, ella reflexionarà que per a ella no són «estrangers», perquè per llei ella passa a ser una estrangera si es casa amb un estranger. I farà el que pugui per fer de tot això una realitat, no pas a través d'una fraternitat forçada, ans per solidaritat humana. Totes aquestes dades la convenceran racionalment (per resumir-ho) que el seu sexe i classe tenen poc a agrair a Anglaterra en el passat; no tenen pas

massa a agrair a Anglaterra en el present, mentre que la seguretat de la seva persona en el futur és altament dubtosa. Probablement, però, ella tindrà interioritzat, fins i tot a partir de la institutriu, certa noció romàntica segons la qual els Homes Anglesos, aquells pares i avis que veu desfilar en la imatge de la història, són «superiors» als homes d'altres països. Considerarà el seu deure comprovar-ho comparant els historiadors francesos amb els anglesos; els alemanys amb els francesos; el testimoni dels governats —els indis, els irlandesos, diguem— amb les reclamacions fetes pels seus governants. Encara certa emoció «patriòtica», certa creença arrelada en la superioritat intel·lectual de la seva pàtria sobre d'altres pàtries roman. Aleshores, compararà la pintura anglesa amb la pintura francesa; la música anglesa amb la música alemanya; la literatura anglesa amb la literatura grega, perquè abunden les traduccions. Quan totes aquestes comparacions s'hagin fet escrupolosament a base d'emprar la raó, la *outsider* es trobarà en poder de molt bones raons per a la seva indiferència. Es trobarà que no té cap bona raó per demanar al seu germà que lluiti per ella per protegir la «nostra» pàtria. La «nostra pàtria», es dirà, «al llarg de la major part de la seva història m'ha tractat com a una

esclava; m'ha negat estudis i compartir les possessions. La 'nostra' pàtria encara deixa de ser meva si em caso amb un estranger. La 'nostra' pàtria em nega els mitjans per autoprotegir-me, m'obliga a pagar a d'altres una gran suma anualment per tal de protegir-me, i és ben poc capaç, fins i tot així, de protegir-me d'aquelles precaucions contra Atac Aeri escrites a la paret. Tanmateix, si vostè insisteix a lluitar per protegir-me, o a la 'nostra' pàtria, entenguem-ho bé, sòbriament i racional entre nosaltres, vostè està lluitant per gratificar un instint de sexe que jo no puc compartir; per procurar els beneficis que jo no he compartit probablement no compartiré; no per gratificar, però, els meus instints, o protegir-me tant a mi com a la meva pàtria. Perquè», dirà la *outsider*, «de fet, com a dona, no tinc pàtria. Com a dona no vull cap pàtria. Com a dona, la meva pàtria és el món sencer.» I si, quan la raó ha dit la seva dita, encara roman una certa emoció obstinada, un cert amor per Anglaterra deixat caure a les orelles d'una criatura pel grallar pedres sota un elm, pel batre d'onades en una platja, o per veus angleses mormolant cançons de bressol, aquesta gota de pura, encara que irracional emoció ella la posarà al seu servei per donar a Anglaterra en primer lloc la pau i la llibertat que ella desitja per al món sencer.

Aquest, doncs, serà el caràcter de la seva «indiferència» i a partir d'aquesta indiferència han de seguir certes accions. Es comprometrà a no compartir les manifestacions patriòtiques; a no donar la seva conformitat a cap forma d'autoelogi nacional; a no formar part de cap claca o públic que encoratgi la guerra; s'absentarà dels desplegaments militars, torneigs, desfilades militars, atorgaments de trofeus i cerimònies semblants, perquè encoratgen el desig d'imposar la «nostra» civilització o el nostre «domini» damunt d'altra gent. La psicologia de la vida privada, per altra part, autoritza la creença que aquest ús de la indiferència per part de les filles dels homes amb estudis ajudaria materialment a evitar la guerra. Perquè la psicologia semblaria mostrar que és molt més dur per als éssers humans entrar en acció quan l'altra gent és indiferent i els permet completa llibertat d'acció, que no pas quan les seves accions se situen al centre d'una emoció esperonada. El noieta fa el fatxenda i brama abocat a la finestra; implora-li que pari: ell segueix; no li diguis res: para. Les filles dels homes amb estudis, doncs, no haurien de donar als seus germans ni la ploma blanca de la covardia ni la ploma roja del valor, tan sols cap ploma; haurien de tancar els ulls brillants que procuren influència,

o deixar que aquells ulls miressin cap a un altre punt quan es comenta la guerra: aquest és el deure per al qual les *outsiders* s'entrenaran en la pau, abans que l'amenaça de la mort inevitablement faci la raó ineficaç.

Aquests, doncs, són alguns dels mètodes amb els quals la societat, l'anònima i secreta Societat de les *Outsiders*, l'ajudaran, Sir, a evitar la guerra i a assegurar la llibertat. Qualsevol que sigui la vàlua que pogués adjuntar-hi, estarà d'acord que són deures que els seria molt més difícil que tirés endavant el seu propi sexe que no pas el nostre; i deures, per altra banda, que són especialment adients per a les filles dels homes amb estudis. Encara que els caldria un cert coneixement de la psicologia dels homes amb estudis, i les ments dels homes amb estudis estan molt més preparades i els seus mots són molt més subtils que els dels obrers. Hi ha d'altres deures, naturalment: molts ja els hem esbossat en les cartes a les altres tresorereres honoràries. Encara que ens arriquem a certa repetició, permetem-nos aproximadament i ràpid de repetir-los, per tal que formin una base per a una societat on s'han d'establir les *outsiders*. En primer lloc, es comprometrien a guanyar-se la vida. La importància d'això com a mètode per

acabar amb la guerra és òbvia, ja s'ha posat prou èmfasi en la superior lògica d'una opinió basada en la independència econòmica sobre una opinió basada en zero ingressos o sobre un dret espiritual a tenir uns ingressos, de manera que aportar més proves seria innecessari. Li segueix que una *outsider* ha de fer que la seva feina sigui pressionar per obtenir un sou per viure de totes les professions ara obertes al seu sexe; suplementàriament, ha de crear noves professions en les quals pugui guanyar-se el dret a una opinió lliure. Per consegüent, s'ha de comprometre a pressionar perquè es remuneri amb un sou la treballadora de la seva pròpia classe: les filles i germanes dels homes amb estudis que, com ens han ensenyat les biografies, ara són retribuïdes pel sistema del pagament amb espècies, amb menjar, allotjament i una misèria de 40 lliures esterlines a l'any. Per damunt de tot, però, ha de pressionar per un sou que l'Estat pagarà legalment a les mares dels homes amb estudis. La importància d'això en la nostra lluita comuna és incommensurable; perquè és la via més efectiva en la qual podem assegurar que l'extensa i molt honorable classe de les dones casades tindrà una ment i una voluntat pròpies, amb les quals, si la ment i la voluntat d'ell són bones als ulls d'ella, donarà suport al marit; si són dolentes

el resistirà, en qualsevol cas deixarà de ser la «dona d'ell» i serà ella mateixa. Estarà d'acord, Sir, sense cap calúmnia llançada al damunt de la dama que porta el seu cognom, que dependre d'ella per als seus ingressos suposaria un canvi extremadament subtil i indesitjable en la psicologia de vostè. A part d'això, aquesta mesura és de tal importància directa en nosaltres, que qualsevol condició que afegíssim a la guinea, seria aquesta: que vostè ha de procurar un sou pagat per l'Estat per a aquelles que tenen com a única professió el matrimoni i la maternitat. Consideri, fins i tot amb el risc de fer una digressió, quin efecte tindria això sobre la natalitat, en la classe mateixa on decreix la natalitat, en la classe mateixa on els naixements són desitjables: la classe de la gent amb estudis. De la mateixa manera que l'augment en la paga dels soldats ha desembocat, ho diuen els diaris, en el reclutament en les forces dels portadors d'armes, així el mateix esquer serviria per reclutar en les forces de les portadores de fills, que nosaltres a penes si podem negar que són tan necessàries com honorables, però que per la seva pobresa, i les seves dificultats, ara fracassen a atraure reclutaments. Aquell mètode pot tenir èxit on el que s'estila ara —insults i ridícul—ha fracassat. El punt, però, tot i córrer el risc de

més digressió, és que les *outsiders* el pressionarien a vostè, un punt que concerneix vitalment les seves pròpies vides com a homes amb estudis i l'honor i vigor de les seves professions. Perquè si paguessin a la seva esposa pel seu treball, el treball de dur fills al món i criar-los, amb un sou real, un sou monetari, així la seva es convertiria en una professió atractiva en comptes de ser com és ara una professió no pagada, una professió sense jubilació, la seva pròpia esclavitud s'alleugeriria. A vostè ja no li caldria anar a l'oficina a dos quarts de deu i romandre-hi fins a les sis. El treball es distribuiria igualment. Els pacients podrien ser enviats als qui no tenen pacients. Els informes als qui no tenen informes. Es podria no escriure articles. Així s'estimularia la cultura. Vostè podria veure florir els arbres fruiters a la primavera. Podria compartir el punt dolç de la vida amb els seus fills. I quan s'acabés aquest punt dolç, ja no caldria que el llancessin des de la màquina cap al munt de ferralla sense que li quedés gens de vida o d'interessos supervivents per desfilars pels voltants de Bath o de Cheltenham sota la cura d'alguna esclava desgraciada. Ja no seria un visitant de dissabte, la càrrega a l'esquena de la societat, l'addicte a la solidaritat, el malmès esclau del treball que demana una compensació; o, com Herr Hitler ho

expressa, l'heroi a qui li cal recrear-se, o com Mussolini ho expressa, el lluitador ferit que requereix femelles dependents que li embenin les ferides. Si l'Estat pagués a la seva esposa un sou per viure del seu treball que, sagrat com és, a penes pot ser considerat més sagrat que el del clergue, encara que el treball del clergue es paga sense perjudici, per tant ho hauria de ser el d'ella... si es feia aquest pas que és fins i tot més essencial per a la seva llibertat que no pas per a la d'ella, el vell molí en el qual l'home professional fa mecànicament la seva ronda — sovint tan cansadament, amb tan poc plaer propi o profit per a la seva professió— es trencaria; l'oportunitat de llibertat seria seva; la més degradant de totes les servituds, la servitud intel·lectual, s'acabaria; l'home a mitges podria convertir-se en un home sencer. Com que, però, uns tres-cents milions s'han hagut de gastar en els portadors d'armes, òbviament una despesa així, per emprar un mot convenient aportat pels polítics, és «impracticable» i és hora de tornar a projectes més factibles.

Les *outsiders*, doncs, es comprometrien no sols a guanyar-se la vida, ans a guanyar-se-la de manera tan experta que el seu refús a guanyar-se-la seria motiu de preocupació per

a l'amo del treball. Es comprometrien a obtenir coneixement complet de les pràctiques professionals, i a revelar cada cas de tirania o de mal tracte en les seves professions. I es comprometrien a no continuar guanyant diners en cap professió, ans a acabar amb tota competició i a practicar la seva professió experimentalment, a favor de la recerca i per amor al treball, quan haguessin guanyat prou diners per viure'n. També es comprometrien a romandre fora de qualsevol professió hostil a la llibertat, com la de fabricar o millorar armes de guerra. I es comprometrien a refusar l'ocupació d'un càrrec o la recepció d'un honor de qualsevol societat que, mentre professa respectar la llibertat, la restringeix, com les universitats d'Oxford i Cambridge. I considerarien un deure seu investigar les peticions de totes les societats públiques a les quals, com l'Església i les universitats, es veuen obligades a fer aportacions com a contribuents, tan acuradament i sense temor com investigarien les peticions de les societats particulars a les quals contribueixen voluntàriament. Seria feina seva examinar les subvencions dels col·legis i universitats els objectius en els quals es gasten aquells diners. Com en el món de l'ensenyament, així amb la professió religiosa. A base de llegir el Nou

Testament en primer lloc i després aquells teòlegs i historiadors les obres dels quals són fàcilment accessibles a les filles dels homes amb estudis, s'ocuparien a títol personal de tenir cert coneixement de la religió catòlica i de la seva història. Després s'informarien de la pràctica d'aquella religió assistint a serveis religiosos, analitzant la vàlua espiritual i intel·lectual dels sermons; criticant les opinions d'homes que tenen la religió com a professió, tan lliurement com criticarien qualsevol altra corporació d'homes. Així serien creatives en les seves activitats, no merament crítiques. Criticant l'ensenyament ajudarien a crear una societat civilitzada que protegeix la cultura i la llibertat intel·lectual. Criticant la religió intentarien alliberar l'esperit religiós de la seva servitud actual i ajudarien, si calgués, a crear una nova religió basada ben bé podria ser en el Nou Testament, però, podria ben bé ser molt distinta de la religió ara erigida sobre aquesta base. I en tot això, i en molt més que no tenim temps de particularitzar, les ajudaria, vostè hi estarà d'acord, la seva posició d'*outsiders* aquella llibertat d'irreals lleialtats, aquella llibertat de motius interessats que ara els assegura l'Estat.

Seria fàcil definir en més gran nombre i més exactament els deures de les qui pertanyen a la Societat de les *Outsiders*, però no seria profitós. L'elasticitat és essencial; i un cert grau de secretisme, com mostrarem més tard, és actualment fins i tot més essencial. La descripció, però, donada aproximadament i imperfecta ens basta per mostrar-li, Sir, que la Societat de les *Outsiders* té les mateixes finalitats que la seva societat: llibertat, igualtat, pau; cerca, però, aconseguir-les mitjançant un sexe distint, una tradició distinta, uns estudis distintos i distintos valors que resulten d'aquestes diferències posades al nostre abast. A grans trets, la diferència cabdal entre nosaltres, que estem fora de la societat, i vostè que és dins de la societat, ha de ser que mentre vostè emprarà els mitjans donats per la seva posició —societats, congressos, grans noms i totes les mesures públiques que la riquesa i influència política li posen a l'abast— nosaltres, romanent fora, experimentarem no pas amb mitjans públics en públic ans amb mitjans privats en privat. Aquells experiments no seran merament crítics ans creatius. Per agafar dos exemples obvis: les *outsiders* s'abstindran de la solemnitat, no pas perquè no els agradi la bellesa. Ben al contrari, serà una de les seves finalitats augmentar la bellesa privada; la bellesa de la primavera, de

l'estiu, la tardor; la bellesa de les flors, la seda, la roba; la bellesa que sobreïx no sols en cada camp ans en cada carreta a Oxford Street; la bellesa dispersa que sols li cal que l'artista la combini per ser visible a tots. Passaran, però, de la solemnitat dictada, regimentada, oficial, en la qual sols un sexe pren part activa: aquelles cerimònies, per exemple, que depenen de les morts de reis o de les seves coronacions per inspirar-los. Una vegada més, passaran de distincions personals —medalles, cintes, insígnies, caputxes, togues— no pas perquè els molesti l'embelliment personal, ans per l'efecte obvi que tals distincions criden a files, fan estereotips i destrueixen. En això, com tan sovint, tenim a mà l'exemple dels Estats Feixistes per instruir-nos, perquè si bé no tenim un exemple del que cobegem ser, tenim, cosa la qual potser és igualment valuosa, un exemple quotidià i il·luminador del que no cobegem ser. Amb l'exemple, doncs, que ens donen del poder de les medalles, símbols, ordes i fins i tot, segons sembla, tinters decorats per hipnotitzar la ment humana, la nostra finalitat ha de ser no sotmetre'ns a semblant hipnotisme. Hem d'extingir la grollera lluminositat de la notorietat i la publicitat, no merament perquè els llums escènics poden estar en mans de gent incompetent, ans per l'efecte psicològic que aquesta

mena d'il·luminació exerceix damunt de qui la rep. La propera vegada que vostè condueixi per una carretera secundària consideri l'actitud d'un conill atrapat en l'esclat de llum d'un far de cotxe: els seus ulls vidrats, les seves potes rígides. És que no hi ha una bona raó per pensar, sense sortir del nostre país, que les «actituds», les falses i irreals posicions adoptades per la forma humana a Anglaterra així com a Alemanya, es deuen a la llum escènica que paralitza l'acció lliure de les facultats humanes i inhibeix el poder humà per canviar i crear noves totalitats de la mateixa manera que un far paralitza les criaturetes que surten de la foscor i es fiquen en els seus raigs? És una suposició; suposar és perillós, això no obstant, tenim alguna raó que ens guia en la suposició que l'alleujament i la llibertat, el poder de canviar i el poder de créixer sols els preserva l'obscuritat; i el que nosaltres desitgem és ajudar la ment humana a crear, i per evitar que segueixi la mateixa rodera repetidament, hem de fer el que puguem per amortallar-la en l'obscuritat.